

Citation style

Hlaváček, Ivan: review of: Veronika Proske, Der Romzug Kaiser Sigismunds (1431-1433). Politische Kommunikation, Herrschaftsrepräsentation und -rezeption, Wien: Böhlau Verlag, 2018, in: Český časopis historický, 2019, 1, p. 218-219, DOI: 10.15463/rec.758966095

First published: Český časopis historický, 2019, 1

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Veronika PROSKE
*Der Romzug Kaiser Sigismunds
(1431–1433). Politische Kommunikation,
Herrschaftsrepräsentation
und -rezeption*

(= Beihefte zu J. F. Böhmer,
Regesta Imperii 44)
Wien – Köln – Weimar, Böhlau Verlag
2018, V+457 s., z toho od s. 417 barevná
vyobr., ISBN 978-3-412-50032-0.

Kdo by si poté, co vzal tuto knihu do ruky, nevzpomněl na starší již práci Pirchanovu a zejména na důležitou novější studii Ellen Widdderové (1993) o cestách Karla IV., Zikmundova otce, ke kurii do Itálie v padesátých, resp. šedesátých letech 14. století! A ovšem uvědomme si obecný politický, ale i kulturní význam těchto cest na Apeninský poloostrov pro střední Evropu obecně a ovšem i pro české země, i když ten byl za Zikmundova tažení nutně limitován tehdejšími poměry v českých zemích. Ovšem možná právě proto paradoxně získával na váze. Tehdy šlo také o boj císaře a papeže, zejména o postavení a vůbec existenci basilejského koncilu a v důsledcích o českou otázku na něm, která měla patřit a ovšem i patřila k nejpřednějším kauzám.

Rejstřík knihy, ani z bohemikálního hlediska velmi limitovaná hesla, spojená s vazbami k našim zemím, k tomu zdánlivě nenásvědčuje. Rejstřík přináší pro heslo „Čechy“ pouhých osm odkazů na jednotlivé stránky. K tomu přistupuje ještě pár odkazů na Prahu a na několik českých šlechticů v bezprostředním Zikmundově okolí. To ovšem není limitující, protože vše podstatné se dalo v rámci různých jednání, která Zikmund a jeho dvůr vedli s nejrůznějšími místními mocenskými strukturami doslova na pochodu, často s obecnějšími důsledky.

Mnichovskou disertací V. Proske, napsanou u profesorky Claudie Mártl tak lze jen uvítat, protože italské ohlasy pochopitelně různě ovlivňovaly ty středoevropské: v tom též – a možná zejména – české poměry. A podíleli se na nich v různém postavení i čeští katolíci, i když jejich osobní prezentace byla až překvapivě omezená.

Vlastní Zikmundův itinerář bychom v knize marně hledali. K dispozici je jenom velice schematická mapka. Ale není ho v podstatě zapotřebí, protože pro tento účel dostačuje registář Wilhelma Altmanna v 11. svazku *Regest Imperii*. Nicméně Zikmundův průtah Itálií je v knize detailně dokumentován při příležitosti rozboru jeho jednotlivých jednání s lokálními silami. Zejména jde o jednotlivé komuny, i když to vždy nebyly bezprostřední místní kontakty, protože i tu (a možno říci, že snad zejména tehdy), byly využívány v maximální míře též kontakty písemné či prostředkované formou různých poselstev.

Těm věnuje autorka pozornost z dvojího úhlu. Jednak z aspektu personálního a místního, jednak ve snaze provést jejich příslušnou rámcovou formalistní rekonstrukci. Pokud jde o bezprostřední kontakty, šlo pochopitelně v první řadě o papeže Evžena IV., ale za ním nezaostávají ani nejvýznamnější italské mocnosti Milán, Janov, Florencie, Benátky či Siena. Poněkud překvapivě se tu objevuje též aragonský král Alfons V. Každý ze jmenovaných subjektů tu ovšem vystupuje svým vlastním způsobem. K tomu bylo ale vedle jednání samotného Zikmunda nutno sledovat i aktivity jeho nejpřednějších rádců. I těm věnuje Proskeová patřičnou pozornost. Vedle Itala Brunoro della Scala a Uhra Marco Tallóciho tu nikoliv překvapivě dominuje věrný Kašpar Šlik, jemuž je autorkou věnována

oprávněně hlavní pozornost. A pak je to i ta druhá strana mince, totiž zdařilý pokus o rekonstrukci rámce, v jehož kulísách se odehrávala politika Zikmunda jako římského krále resp. záhy nato císaře.

V rámci těchto mantinelů ovšem dochází i na další důležité otázky, jako byly všudypřítomné problémy finanční či problémy logistické povahy. Ty při velkých počtech zejména koní představovaly opravdu klíčové otázky. Zikmundovy kapsy byly – jako obvykle – prázdné, takže hlavní tíha ležela na místních mocnostech, které přispívaly velkými částkami. Taxy za Zikmundovou kancelář vydávaná hojná privilegia pro italské příjemce (jejich seznam je připojen v samostatné příloze na s. 300–315) zdaleka nemohly pokrýt velké výlohy Zikmundova dvora. Nepomůže ani, když přihlídneme ke skutečnosti, že se mu dostávalo podpory z městské říšské berně, jak o tom svědčí řada jeho kvitancí v archivech říšských měst. Zikmundovy listiny pro italské příjemce pak dávají plastický obraz jeho úředních aktivit.

Císař nicméně ve své agendě nezapomínal ani na jiné říšské příjemce ve střední Evropě, o čemž se v knize nedovídáme, a už vůbec ne o tom, zda a jak tomu bylo s českými příjemci. Pokud jde o ně, nemůžeme ovšem počítat s jejich větším počtem. Už pouhé prolistování Altmannových *Regesta imperii* a zatím tří svazků Čech se dotýkajících Zikmundových regist v jejich novém zpracování v českých archivech, by nicméně mohlo přinést něco zajímavého. Ze zhruba 750–800 kusů je těch jasně bohemikálních necelá dvacítká, možná něco málo víc. Ovšem právě proto by jejich interpretace nebyla nezajímavá. Zejména pak zaujme informace čerpaná z mantovského archivu (pravá studna informací pro Karla IV. a jeho syny)

o tom, že Zikmundovi bylo do Parmy doručeno osm praporců, které byly odňaty husitům; bohužel se od Proskeové nedovídáme nic o tom, kdy a kde se tak stalo. Ale už ten fakt sám o sobě je zajímavý, tím spíše, že se jej dovidáme v partii, která je věnována veřejným vystoupením Zikmundovým resp. informacím, jež o něm zanechali jeho italská současnici.

Není třeba pochybovat, že svým způsobem vyvrcholení knihy představuje Zikmundovo setkání s papežem a vlastní korunovace. Dokresluje to i rozsáhlá obrazová příloha, která provází závěrečnou kapitolu, věnovanou obrazové dokumentaci Zikmundovy římské jízdy. Zde by bylo k prospěchu užití jedné z prvotin Karla Stejskala. Poněkud překvapí, že se v seznamu použité literatury neobjevuje německá verze Šmahelovy *Husitské revoluce*, i když v ní pochopitelně Zikmundova cesta zůstává jen epizodickou záležitostí. O knize jako celku platí, že jde o zajímavé a dobře vystavené bohemikum v širším slova smyslu.

Ivan Hlaváček

Raný novověk

Martin LUTHER

Dopisy blízkým

S předmluvou Martina Wernische, edd.

Alexandr Flek – Pavel Moskala – Mikuláš

Vymětal – Tomáš Živný.

Praha, Biblion 2017, 173 s.,

ISBN 978-80-87282-33-5.

Nedávné pětisté výročí od počátku luterské reformace přineslo řadu zajímavých publikací s přesahy do oborů teologie, církevních dějin i obecné historie. Pokud ještě před několika lety nebyla wittenberská reformace